

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky Banská Bystrica
RCOP v Stakčine
S- CHKO Východné Karpaty, Medzilaborce

PROJEKT OCHRANY CHRÁNENÉHO AREÁLU (CHA) SÚTOK UDAVY S ÍLOVNICOU

OBSAH PROJEKTU OCHRANY CHRÁNENÉHO AREÁLU (CHA) SÚTOK UDAVY S ÍLOVNICOU

1. Základné údaje	3
1.1 Názov	3
1.2 Vymedzenie chráneného územia a jeho ochranného pásma	3
1.2.1 Súpis krajov a okresov, na ktorých území sa chránené územie nachádza	3
1.2.2 Súpis katastrálnych území, na ktorých území sa chránené územie nachádza	3
1.2.3 Súpis listov katastrálnych a lesníckych máp s vymedzením hranice chráneného územia a jeho ochranného pásma s uvedením aktuálneho stavu	3
1.2.4 Súpis listov základných máp (M 1:50 000) s vymedzením hranice chráneného územia a jeho ochranného pásma	4
1.3 Výpis z lesných hospodárskych plánov	4
1.4 Členenie na ekologicko-funkčné priestory a zóny	4
1.5 Celková výmera chráneného územia a ochranného pásma v členení podľa druhov pozemkov a zón	5
1.6 Prírodné pomery	5
1.7 Zhodnotenie vzťahu k územnoplánovacej dokumentácii regiónu a dotknutých obcí	9
2. Zhodnotenie základných antropogénnych vplyvov v území a v jeho kontaktnej zóne s návrhom zásad racionálneho využívania územia	10
3. Podrobnosti o ochrane	14
3.1 Odôvodnenie ochrany	14
3.2 Ciele ochrany na dosiahnutie priaznivého stavu	14
3.3 Podrobnosti o podmienkach ochrany	15
3.4 Ekonomické zhodnotenie vplyvu uplatňovania príslušného stupňa ochrany s dlhodobým výhľadom limitov, regulatív a opatrení	17
4. Návrh technického vybavenia územia	18
4.1 Opis technického vybavenia	18
4.2 Mapa technického vybavenia	18
5. Prílohy	18
5.1 Prehľad odbornej literatúry a použitých odborných podkladov	18
5.2 Základné údaje	19
5.3 Súpis parciel podľa aktuálneho stavu katastra nehnuteľností	19
5.4 Prehľad druhov vlastníctva podľa druhov pozemkov	19
5.5 Plochová tabuľka programov starostlivosti o lesy (pôvodne LHP) podľa jednotiek priestorového rozdelenia lesa	19
5.6 Situačný náčrt na Základnej mape Slovenskej republiky v M 1:50 000	20
5.7 Kópie katastrálnych máp podľa aktuálneho stavu katastra nehnuteľností s vyznačením priebehu hraníc chráneného územia	20
5.8 Kópie porastových máp so zakreslením hranice chráneného územia	20
5.9 Mapa ekologicko-funkčných priestorov a zón	20

PROJEKT OCHRANY CHRÁNENÉHO AREÁLU (CHA) SÚTOK UDAVY S ÍLOVNICOU

1. Základné údaje

1.1 Názov

Chránený areál (CHA) Sútok Udavy s Ílovnitou.

Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

1.2 Vymedzenie chráneného územia a jeho ochranného pásma

1.2.1 Súpis krajov a okresov, na ktorých území sa chránené územie nachádza

Kraj: Prešovský

Okres: Humenné

1.2.2 Súpis katastrálnych území, na ktorých území sa chránené územie nachádza

Katastrálne územie: Adidovce, Zubné

1.2.3 Súpis listov katastrálnych a lesníckych máp s vymedzením hranice chráneného územia a jeho ochranného pásma s uvedením aktuálneho stavu

(Stav KNC k 01. 07. 2013)

Súpis listov katastrálnych máp

Katastrálne územie: Adidovce

M 1: 5 000, Mapový list č. Humenné 0 – 4, Humenné 1 – 4, Humenné 1 – 5, Snina 9 – 4, parcely č. 291/3, 388, 403, 404/1, 404/2, 406, 407, 408

M 1: 2 880, Mapový list č. VS-XXIX-09-20, VS-XXIX-10-04, VS-XXIX-10-08, VS-XXX-09-17, VS-XXX-09-18, VS-XXX-10-01, VS-XXX-10-02

M 1: 2 000, Mapový list č. Humenné 0-4/1, Humenné 0-4/3, Humenné 0-4/4, Humenné 1-4/1, Humenné 1-4/2, Humenné 1-4/3, Humenné 1-5/1

Katastrálne územie: Zubné

M 1: 5 000, Mapový list č. Humenné 1 - 3, parcela č. 568

M 1: 2 880, Mapový list č. VS-XXIX-09-16, VS-XXIX-09-20, VS-XXX-09-13

M 1: 2 000, Mapový list č. Humenné 0-3/1, Humenné 1-3/2, Humenné 1-3/4

Hranica navrhovaného chráneného územia sa začína na rozhraní intravilánu a extravilánu obce Zubné, konkrétne na rozhraní parcel (KNC) č. 430/1 a 568 v k. ú. Zubné (okres Humenné). Zahŕňa celú parcelu č. 568 (vodný tok Udava), ktorá končí na rozhraní kat. územia Zubné s k. ú. Adidovce. Tam sa parcela napája na parcelu č. 388 (k. ú. Adidovce), ktorá je celá súčasťou navrhovaného chráneného územia. Táto parcela predstavuje vodný tok Udava, obchádza intravilán obce Adidovce a končí až na rozhraní s k. ú. obce Vyšný Hrušov. Hranica navrhovaného CHÚ v k. ú. Adidovce zahŕňa aj vodný tok Ílovnica, ktorý predstavuje ľavostranný prítok vodného toku Udava. V k. ú. Adidovce, cca po 400 m sa hranica navrhovaného CHÚ stáča na východ, kde zahŕňa parcely v. toku Ílovnica (parcely KNC č. 291/3, 403, 404/1, 404/2, 406, 407, 408), až po rozhranie s kat. územím Snina. Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Súpis listov lesníckych máp

Navrhované chránené územie sa nenachádza na LPF.

1.2.4 Súpis listov základných máp (M 1 : 50 000) s vymedzením hranice chráneného územia a jeho ochranného pásma

Základná mapa SR (ZM 50), M 1 : 50 000, mapový list Papín č. 28 – 43 a mapový list Snina č. 38 - 21.

Hranica sa začína v južnej časti katastrálneho územia Zubné, pod obcou, v blízkosti areálu bývalého družstva, pod kótou Žiar, odkiaľ vodný tok Udava pokračuje smerom na juh (resp. juhozápad) popod lokalitu Kalinová až na rozhranie s katastrálnym územím Adidovce. Tiahne sa súbežne so štátnou cestou, pretína cestu do doliny Iľovnica a pokračuje k intravilánu obce Adidovce. Vodný tok Udava intravilán obce obchádza, a cez lokalitu Hôrky pokračuje až na rozhranie s k. ú. obce Vyšný Hrušov, kde hranica navrhovaného CHÚ končí. Hranica navrhovaného CHÚ v k. ú. Adidovce zahŕňa aj vodný tok Iľovnica, ktorý predstavuje ľavostranný prítok vodného toku Udava. V k. ú. Adidovce, cca po 400 m sa hranica navrhovaného CHÚ stáča na východ, kde vchádza do doliny v. toku Iľovnica. V doline zahŕňa celý v. toku Iľovnica, až po rozhranie s kat. územím Snina (v blízkosti lokality Barvinkov vrch). Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

1.3 Výpis z lesných hospodárskych plánov

Navrhované chránené územie sa nenachádza na LPF.

1.4 Členenie na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Navrhované chránené územie je súčasťou voľnej krajiny s prvým stupňom ochrany podľa ust. §-u 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. V súčasnosti na celom území platí tretí stupeň ochrany v zmysle Výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (tzv. predbežná ochrana v rámci navrhovaného územia európskeho významu SKUEV0233 Tok Udavy s prítokom Iľovnice). Celé územie navrhovaného CHA je zároveň súčasťou chráneného vtáčieho územia Laborecká vrchovina (SKCHVU011), ktoré bolo vyhlásené Vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 438 zo 17. septembra 2009, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina. Táto vyhláška nadobudla účinnosť 1. novembra 2009.

Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Celková výmera chráneného územia je 21, 55 ha.

Vzhľadom na charakter územia sa zóny nevyčleňujú.

Ekologicko-funkčné priestory (EFP) v rámci navrhovaného CHÚ budú v prípade potreby vymedzené až následne pri spracovaní programu starostlivosti (PS). Jednotlivé EFP budú zahŕňať komplexy rovnakých alebo podobných biotopov alebo skupín biotopov, ktoré si vyžadujú rovnaký alebo veľmi podobný spôsob starostlivosti. Vyčlenené EFP netreba chápať ako dlhodobé rozčlenenie územia. Ich plošný alebo početný rozsah sa môže meniť v závislosti od stavu a vývoja existujúcich biotopov. Členenie bude vychádzať z existujúcich poznatkov a na ich základe sa definujú aktuálne potreby pre ochranu územia. Vyčlenené EFP spolu s cieľmi a prospešnými činnosťami pre ochranu územia sú základom pre spôsob a realizáciu manažmentu s cieľom zachovania alebo zlepšenia stavu chránených biotopov a druhov. Zároveň umožňujú plošne a priestorovo definovať požiadavky ochrany biotopov a druhov pre dotknutých vlastníkov alebo užívateľov územia.

1.5 Celková výmera chráneného územia a ochranného pásma v členení podľa druhov pozemkov a zón

Celková výmera navrhovaného chráneného územia podľa aktuálneho parcelného stavu (so stavom k 01. 07. 2013) je 21, 55 ha. Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevy vymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Navrhované CHÚ sa nezónuje.

Tabuľka č. 1: Výmera navrhovaného CHÚ podľa katastrálneho stavu (KNC so stavom k 01. 07. 2013)

Druh pozemku	Výmera v ha
Orná pôda	-
Záhrady	-
Ovocné sady	-
TTP	-
Lesné pozemky	-
Vodné plochy	21, 55 ha
Zastavané plochy	-
Ostatné plochy	-
S p o l u	21, 55 ha

1.6 Prírodné pomery

Geografická poloha

Časť vodného toku Udava, ktorá je zahrnutá do navrhovaného CHA Sútok Udavy s Ílovnicou začína v smere po vodnom toku Udava pod obcou Zubné a končí približne uprostred medzi intravilánmi obcí Adidovce a Vyšný Hrušov. Na svojej trase obteká intravilán obce Adidovce. Súčasťou navrhovaného CHA je aj ľavostranný prítok Udavy, vodný tok Íľovnica. Najvyšší bod dosahuje navrhované CHÚ na vodnom toku Íľovnica, v rovnomennej doline. Nadmorská výška tam dosahuje hodnoty okolo 250 až 260 m. n. m..

Geologické pomery

Geologické podložie územia tvoria postupne v smere od juhu na sever prevažne horniny kriedy a paleogénu vonkajších Karpát a to hlavne vrstva ílovcov a pieskovecov s glaukonitom (hrubovrstvený flyš). Dno je štrkovité až ílovité. Tok Íľovnice sa v určitých úsekoch vyznačuje bahnitým dnom s hnojúcim organickým materiálom.

Geomorfologické pomery

Sústava: Alpsko-Himalájska

Podsústava: Karpaty

Provincia: Východné Karpaty

Subprovincia: Vonkajšie Východné Karpaty

Oblasť: Nízke Beskydy

Celok: Laborecká vrchovina

Podľa relatívnej výškovej členitosti predmetné úseky vodného toku Udava a prítoku Íľovnica predstavujú z väčšej časti reliéf stredne až silne členitej vrchoviny, z menšej časti reliéf rovín a nív.

Podľa základných morfoštruktúr patrí lokalita s navrhovaným CHÚ k zlomovo-vrásovým štruktúram flyšových Karpát, morfoštruktúrnej transverzálnej depresii Nízkych Beskád.

Podľa základného typu eróznoddenundačného reliéfu patrí lokalita s navrhovaným CHÚ k vrchovinnému reliéfu.

Podľa morfológicko-morfometrických typov reliéfu predstavuje predmetné územie čiastočne nerozčlenený reliéf (vodný tok Udava) a čiastočne reliéf silne členitých vrchovín (vodný tok Iľovnica).

Klimatické pomery

Navrhované CHÚ spadá na vodnom toku Udava a spodnej polovici vodného toku Iľovnica do teplej oblasti, okrsku teplého, mierne vlhkého, s chladnou zimou. Horná polovica vodného toku Iľovnica spadá do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku pahorkatinného až vrchovinového, mierne teplého a mierne vlhkého. Priemerný ročný úhrn zrážok je 700 až 800 mm. Priemerná ročná teplota vzduchu je 7 až 8 °C. Počet dní so snehovou pokrývkou je 80.

Hydrologické pomery

Rieka Udava je ľavostranným prítokom rieky Laborca. Pramení na slovensko-poľskej hranici v nadmorskej výške okolo 700 m n. m. Do Laborca ústí pri obci Kochanovce v nadmorskej výške 160 m n. m. Dĺžka toku od prameňa po ústie je 40 km. Plocha povodia je 214 km², lesnatosť územia asi 60 %. Rieka je takmer neregulovaná, len v niektorých obciach je upravené koryto. V obci Papín sú vybudované vysoké stupne, ktoré vytvárajú neprekonateľnú prekážku v migrácii rýb do hornej časti toku. Pre vodný tok Udava je charakteristické striedanie pomalších úsekov s úsekmi s rýchlo prúdiacou vodou. Charakter dna je zväčša štrkovitý, miestami kamenitý.

Plocha navrhovaného CHÚ patrí do povodia rieky Bodrog. Z hľadiska hydrogeologického sa oblasť navrhovaného CHÚ nachádza v regióne s puklinovou priepustnosťou, paleogén a kvartér povodia Laborca po Brekov a mezozoikum Humenských vrchov. V oblasti navrhovaného CHÚ je priemerný ročný špecifický odtok 15 l.s⁻¹.km⁻², minimálny špecifický odtok 364-denný je 1 l.s⁻¹.km⁻² a maximálny špecifický odtok s pravdepodobnosťou opakovania raz za 100 rokov je 1,8 m⁻³.s⁻¹.km⁻². Lokalita patrí do povodia Bodrogu s 36 % odtokom a 64 % výparom.

Pedologické pomery

Z pôdných typov sa v území vyskytujú hlavne kambizeme kyslé až výrazne kyslé, v okolí vodného toku Udava aj fluvizeme glejové z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov. Retenčná schopnosť pôd je čiastočne stredná so strednou priepustnosťou (vodný tok Udava) a čiastočne veľká so strednou priepustnosťou (vodný tok Iľovnica). Pôdna reakcia je stredne kyslá. Vlhkostný režim pôd je mierne vlhký. Zrnitosť pôd - zrnitostná trieda hlinitá (vodný tok Udava) až ílovo-hlinitá (vodný tok Iľovnica), s neskeletnatou až slabou kamenitosťou (štrkovitosťou) 0 - 20 %.

Biotopy

Komplexný výskum navrhovaného chráneného územia nebol doposiaľ realizovaný.

Územie CHA z väčšej časti predstavuje prioritný biotop európskeho významu Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*).

Tabuľka č. 2: Zastúpené biotopy v navrhovanom CHA Sútok Udavy s Iľovnicou

<i>Kód biotopu / kód NATURA 2000</i>	<i>Názov biotopu</i>	<i>Významnosť biotopu</i>
Ls1.3 / 91E0*	Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy	prioritný biotop európskeho významu

Botanická charakteristika

Podľa fyto geografického členenia SR (FUTÁK, 1980) patrí rastlinstvo na území navrhovaného CHA Sútok Udavy s Iľovnicou do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpatium occidentale*), jej jedného obvodu, jedného okresu a podokresu:

obvod východobeskydskej flóry (*Beschidicum orientale*):

okres: Východné Beskydy (30)

podokres: Nízke Beskydy (Ondavská vrchovina) (30c)

Územie predstavuje zachovalé ukážky pôvodných brehových porastov a pobrežnej zelene tiahnucich sa pozdĺž prirodzených meandrovitých úsekov koryta vodného toku Udava a Iľovnica. Zachovalosť týchto pôvodných spoločenstiev má vplyv na širokú biodiverzitu rastlinných a živočíšnych druhov. Rieka Udava je takmer neregulovaná, v povodí sa nenachádzajú väčšie zdroje znečistenia. V stromovej etáži navrhovaného CHÚ prevládajú v celom úseku druhy ako napr. vrba krehká (*Salix fragilis*), vrba biela (*Salix alba*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), javor poľný (*Acer campestre*), pomiestne sa vyskytujú v stromovej etáži aj druhy ako napr. jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). V podraсте sa uplatňujú krovité vrby, najmä vrba purpurová (*Salix purpurea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), pomiestne aj bršlen európsky (*Euonymus europaeus*) alebo svíb južný (*Swida australis*) a baza čierna (*Sambucus nigra*). V bylinnom podraсте dominujú bežné rastlinné druhy, ako napr. palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), povoja plotná (*Calystegia sepium*), ostružina ožinová (*Rubus ceasius*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), konopáč obyčajný (*Eupatorium cannabinum*), paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*) a pomiestne aj štetôčka chlpatá (*Virga pilosa*). Zo vzácnejších rastlinných druhov sa v navrhovanom CHA, najmä pozdĺž vodného toku Iľovnica, vyskytujú druhy ako napr. prílbica moldavská (*Aconitum moldavicum*), chrastavec kroviskový (*Knautia drymeia*), hviezdica nebadaná (*Stellaria neglecta*) alebo karpatský subendemit kostihoj srdcovitolistý (*Symphytum cordatum*).

V rámci navrhovaného CHÚ je evidovaný aj výskyt invázných druhov rastlín (IDR). Ich rozšírenie je známe z vodného toku Udava, kde sa na okraji brehového porastu, v brehovom poraste, ako aj na otvorených štrkových laviciach priamo vo vodnom toku, vyskytujú druhy ako napr. netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), ježatec laločnatý (*Echinocystis lobata*), pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), astra kopijovitolistá (*Aster lanceolatus*), na štrkových laviciach aj vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*). S malým zastúpením boli pomiestne pozorované aj druhy ako napr. baza červená (*Sambucus racemosa*) a pupalka dvojročná (*Oenothera biennis*). Z invázných druhov drevín bol v brehovom poraste vodného toku Udava pozorovaný len pomiestne a s malým zastúpením javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) a agát biely (*Robinia pseudoacacia*). Agát biely má na vodnom toku Udava pomiestne, najmä na otvorených štrkových laviciach a častiach v toku bez brehového porastu, väčšie, miestami až pomaly 100%, zastúpenie.

Územie CHA z väčšej časti predstavuje prioritný biotop európskeho významu Lužné vřbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*).

Nižšie rastliny – lišajníky, machorasty**Huby**

Súčasnú zastúpenie nižších rastlín a húb v navrhovanom chránenom území CHA Sútok Udavy s Iľovnicou nie je podrobne zmapované.

Zoologická charakteristika

Na základe zoogeografického členenia Slovenska, limnického biocyklu, lokalita patrí do pontickokaspickej provincie, severopontického úseku, potiského okresu, latorickej časti.

Podľa ichtyologického prieskumu z rokov 2001 - 2013 je na tejto lokalite najbežnejším druhom rýb čerebľa pestrá (*Phoxinus phoxinus*), ploska pásavá (*Alburnoides bipunctatus*) a druh európskeho významu, mrena karpatská / škvrnitá /stredomorská / Petianova, resp. mrenica (*Barbus carpathicus*, *B. peloponnesius*, *B. meridionalis*, *B. petenyi*). Medzi ďalšie významné druhy rýb európskeho významu, vyskytujúcich sa na lokalite, patria hrúz Kesslerov (*Romanogobio kesslerii*, *Gobio kessleri*) a plž vrchovský / zlatistý

(*Sabanejewia balcanica*, *S. aurata*). Lokalita je známa aj výskytom vzácnej mihule karpatskej / potiskej (*Eudontomyzon danfordi*, *Lampetra gracilis*). Ďalšími druhmi rýb ktorých výskyt sa na lokalite potvrdil sú jalec hlavatý (*Leuciscus cephalus*), slíž severný (*Barbatula barbatula*, *Noemacheilus barbatullus*) a pstruh potočný (*Salmo trutta m. fario*). Okrajovo sa tu vyskytuje aj mrena severná (*Barbus barbus*), hrúz škvrnitý (*Gobio gobio*), jalec maloústý (*Leuciscus leuciscus*), podustva severná (*Chondrostoma nasus*) a lipen tymianový (*Thymallus thymallus*). Bežným druhom na lokalite je aj rak riečny (*Astacus astacus*). Z terénnych obhliadok na lokalite bol potvrdený aj výskyt ďalších druhov živočíchov, z ktorých sú mnohé druhmi európskeho významu ako napr. užovka stromová (*Elaphe longissima*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica krátkohlavá / obyčajná / bystrá (*Lacerta agilis*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan ostropyský (*Rana arvalis*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), klinovka čiernonohá (*Onychogomphus forcipatus*) a korýtko riečne (*Unio crassus*). Lokalita patri do lovného teritória vydry riečnej (*Lutra lutra*) a v jej blízkosti sa nachádza stanovište bobra vodného (*Castor fiber*). Bobor vodný ako aj vydra riečna, sú zároveň aj poľovnou zverou.

V roku 2006 bol v danom území realizovaný čiastočný výskum zameraný na vodné bezstavovce. V rámci výskumu bol v navrhovanom CHÚ zaznamenaný výskyt pošvatiek z rodu *Perla* spp. a rodu *Leuctra* spp., mušiek z rodu *Simulium* spp., podeniek z rodu *Baetis* spp. a rodu *Ecdyonurus* spp. a potočnikov z rodu *Sericostoma*. V území bol zaznamenaný aj výskyt dvojkřídlcov z rodu *Atherix* spp. a výskyt chrobákov z čeľade *Elmidae* (rody *Elmis* spp. a *Esolus* spp.).

Navrhované CHÚ je súčasťou chráneného vtáčieho územia SKCHVU011 Laborecká vrchovina a predstavuje významné územie pre druhy vtákov ako napr. rybárik riečny (*Alcedo atthis*), kalužiak riečny (*Actitis hypoleucos*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), trasochvost horský (*Motacilla cinerea*) a kulík riečny (*Charadrius dubius*).

Tabuľka č. 3: Zoznam chránených a ohrozených druhov živočíchov v navrhovanom CHA Sútok Udavy s Ílovnícou

Vedecký názov taxónu	Slovenský názov taxónu	Významnosť druhu	Dohovory	§	Kategória IUCN
<i>Astacus astacus</i>	rak riečny	NV	Bern III Hab V	príloha: 4B, 6B	-
<i>Alburnoides bipunctatus</i>	ploska pásavá	NV	-	príloha: 6B	LR:nt
<i>Barbus carpathicus</i> , <i>B. petenyi</i> , <i>B. meridionalis</i> , <i>B. peloponnesius</i>	mrena karpatská/ Petianova/ stredomorská/ škvrnitá, resp. mrenica	EV	Bern III	príloha: 4B	VU
<i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Gobio kessleri</i>	hrúz Kesslerovho	EV	Bern III Hab II	príloha: 4B, 6B	CR
<i>Sabanejewia balcanica</i> , <i>S. aurata</i>	píž vrchovský/zlatistý	EV	Bern III Hab II	príloha: 4B 6B	EN

<i>Eudontomyzon danfordi</i> , <i>Lampetra gracilis</i>	mihul'a karpatská/potiská	EV	Hab II	príloha: 4B 6A	CR
<i>Carabus variolosus</i>	bystruška potočná	EV	Hab II, IV	príloha: 4B 6A	LR:cd
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	NV	Bern II Hab II, IV	príloha: 4B 6A	LR:cd
<i>Unio crassus</i>	korýtko riečne	EV	Hab II, IV	príloha: 4B 6A	VU
<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna	EV	Bern II Hab II, IV	príloha: 4B 6A	VU
<i>Castor fiber</i>	bobor vodný	EV	Bern III Hab II, IV	príloha: 4B 6A	LR:nt
<i>Onychogomphus forcipatus</i>	klinovka čiernonohá	NV	-	príloha: 4B 6B	VU
<i>Rana arvalis</i>	skokan ostropyský	EV	Bern II Hab IV	príloha: 6A	VU
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	NV	Bern III Hab V	príloha: 6B	LR:lc
<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	NV	Bern III	príloha: 6B	LR:cd
<i>Salamandra salamandra</i>	salamandra škvrnitá	NV	Bern III	príloha: 6B	LR:nt
<i>Lacerta agilis</i>	jašterica krátkohlavá/ obyčajná/bystrá	EV	Bern II Hab IV	príloha: 6A	-
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	NV	Bern II	príloha: 4B, 6B	LR:lc
<i>Elaphe longissima</i>	užovka stromová	EV	Bern II Hab IV	príloha: 4B, 6A	LR:cd

1.7 Zhodnotenie vzťahu k územnoplánovacej dokumentácii regiónu a dotknutých obcí

Vodný tok Udava je podľa ÚPN VÚC Prešovského kraja a RÚSES-u okresu Humenné vymedzený ako hydrický regionálny biokoridor RB Udava od pramennej oblasti až po sútok s vodným tokom Laborec. Brehový porast vytvárajúci lužné lesy horské a podhorské je zložený

väčšinou z prirodzených druhov drevín. Značnú biologickú hodnotu predstavujú brehové porasty s pôvodným drevinovým zložením s lemom aluviálnych lúk.

Prítok Ľovnica je v rámci MÚSES-u zaradený medzi hydrický miestny biokoridor so zapojeným brehovým porastom s pôvodným drevinovým zložením, ktorý sa v mnohých úsekoch prirodzene spája s okolitým lesným porastom.

Obec Zubné nemá spracovaný územný plán obce a v posledných rokoch neboli zahájené práce na obstarávaní podkladov k spracovaniu ÚPN (podľa stavu územno-plánovacej dokumentácie Prešovského kraja). Predmetné územie, ako aj okolité pozemky, sú mimo záujem pri plánovaní ďalšieho rozvoja výstavby obce.

Obec Adidovce nemá spracovaný územný plán obce a v posledných rokoch neboli zahájené práce na obstarávaní podkladov k spracovaniu ÚPN (podľa stavu územno-plánovacej dokumentácie Prešovského kraja). Predmetné územie, ako aj okolité pozemky, sú mimo záujem pri plánovaní ďalšieho rozvoja výstavby obce.

2. Zhodnotenie základných antropogénnych vplyvov v území a v jeho kontaktnej zóne s návrhom zásad racionálneho využívania územia

Priemysel a energetika

Územie navrhovaného CHÚ nie je konkrétne využívané na žiadne energetické alebo industriálne účely. V hodnotenom úseku sa nenachádzajú MVE. Z dôvodu energetického využitia prietokov rieky Udava je do budúcnosti v rkm 11,800 plánovaná výstavba MVE. Lokalita dotknutá stavbou zasahuje priamo do navrhovaného CHÚ. Po posúdení a prehodnotení predložených podkladov Správa CHKO Východné Karpaty, ako odborná organizácia ochrany prírody a krajiny pri vydávaní odborného stanoviska k plánovanej stavbe konštatovala, že realizácia stavby „Malá vodná elektrárň Adidovce“ v k. ú. obce Adidovce, môže mať výrazný vplyv na ohrozenie a zmenu súčasného biotopu, ako aj biotopov voľne žijúcich živočíchov v dotknutom záujmovom území. V danom úseku nie je povolený ani evidovaný žiadny odber povrchových vôd z vodných tokov Udava a Ľovnica.

Doprava

Pozdĺž celého úseku navrhovaného CHÚ popri vodnom toku Udava sa nachádza štátna cesta III. triedy III/559002 (Udavské - Nižná Jablonka). Od vodného toku Udava je vzdialená v rôznych úsekoch od cca 50 do 400 m. Pozdĺž celého úseku navrhovaného CHÚ popri vodnom toku Ľovnica prechádza lesná účelová cesta, ktorá počas svojej trasy niekoľkokrát križuje predmetný tok a tým aj navrhované CHÚ. V okolí navrhovaného CHÚ nie sú vybudované žiadne parkoviská, čerpacie stanice PHM alebo sklady ropných látok. K úhynu živočíchov dochádza ako na bežných cestách, bolo by vhodné na vybraných úsekoch umiestniť výstražné tabule, na ktorých bude nápis - Pozor vydra!. Premávku na tejto komunikácii môžeme hodnotiť čo do početnosti aut ako slabšiu. V rámci údržby ciest v zimnom období by bolo vhodné eliminovať chemický posyp v celom úseku navrhovaného CHÚ a údržbu realizovať inertným materiálom.

Lesné hospodárstvo

Ťažba drevnej hmoty v rámci lesných porastov zasahujúcich do pramennej oblasti vodných tokov Udava a Ľovnica a ich povodí, prebieha na základe schválených LHP pre jednotlivé lesné celky. V rámci ťažby drevnej hmoty v okolitých lesných porastoch dochádza k zásahom do územia pri približovaní drevnej hmoty po sústave existujúcich zväžnic alebo po novovybudovaných zväžniciach, ktoré sa však v dnešnej dobe tzv. ekonomickej recesie budujú vo veľmi malom počte. Len vo veľmi ojedinelých prípadoch dôjde po ťažbe k následnej úprave zväžnic alebo poškodených TTP po približovaní vyťaženej drevnej hmoty. V rovnakom neupravenom stave ostávajú aj sklady pre vyťaženú drevnú hmotu. Tieto lokality narušené a poškodené približovaním vyťaženej drevnej hmoty sú zdrojom pre nastupujúcu eróziu, ktorá má v tejto flyšovej oblasti rýchly a rozsiahly priebeh. Eróziou vzniknuté škody sa skoro v žiadnom prípade nedočkajú revitalizácie, ktorou by sa poškodené lokality uviedli do pôvodného stavu. Sú ponechané ďalšiemu pôsobeniu hlavne vodnej erózie, ktorá následne

dosahuje rozsiahlych hĺbkových a šírkových rozmerov. Pri tejto lesnej ťažobnej činnosti dochádza aj k úkapom a niekedy aj k rozsiahlejším únikom ropných látok a to ako už pri samotnej ťažbe, tak najmä pri manipulácii, približovaní a odvoze vyťaženej drevnej hmoty z odvozných aut a približovacích mechanizmov. Veľmi závažným negatívnym javom pri približovaní vyťaženej drevnej hmoty je jej približovanie po korytách vodných tokov. V takýchto prípadoch dochádza k vážnym zásahom do nivelety dna vodného toku s tam vyskytujúcimi sa zástupcami fauny (hydrobionty, obojživelníky, plazy, ryby a pod.), k poškodzovaniu brehových línií toku, brehového porastu a sprievodnej brehovej zelene. Tieto zásahy ostávajú v krajine bez povšimnutia a ich zacelenie je iba na samotných prírodných procesoch a čase. Približovanie vyťaženej drevnej hmoty cez existujúce brody vodných tokov je v tomto prípade menšie zlo, ktorého revitalizácia si nevyžaduje veľké ekonomické vstupy, ak je sanácia vzniknutých škôd realizovaná včas.

Poľnohospodárstvo

Samotné územie navrhovaného CHÚ sa v rámci poľnohospodárskej výroby nevyužíva. Územie v blízkom okolí navrhovaného CHÚ sa vyznačuje jednostranným využitím hlavne v poľnohospodárskej prvovýrobe. Je prevažne vytvárané pasienkami a lúkami, ktoré sú nepravidelne pasené a kosené. Taktiež sa v okolí využíva orná pôda na pestovanie poľnohospodárskych kultúrnych plodín. V obci Adidovce sa nachádza hospodársky dvor, na ktorom sa prevádzkuje živočíšna výroba. V poslednej dobe z dôvodu pridelenia štátnych dotácií sa začalo s tzv. mulčovaním zarastených TTP, čo sa priaznivo prejavilo na celkovom stave krajiny v okolí navrhovaného CHÚ. Medzi negatíva využívania TTP je potrebné zaradiť hnojenie tekutými zložkami organického odpadu zo živočíšnej výroby v tesnej blízkosti ako aj v blízkom okolí navrhovaného CHÚ. Negatívny vplyv na navrhované CHÚ a predmet ochrany má aj využívanie miestnych brodov ťažkou poľnohospodárskou technikou. Medzi ďalšie negatívne faktory v tomto smere patrí areál hospodárskeho dvora v obci Adidovce, v rámci ktorého sa prevádzkuje živočíšna výroba. Pri chove hospodárskych zvierat sa využíva oplôtkový spôsob pasenia a pravidelné brodenie koryt tokov. Samotné navrhované CHÚ nie je týmto negatívnym javom priamo atakované, ale môže sa to nepriamo prejavíť na kvalite a akosti pritekajúcich povrchových vôd do vodného toku Udava z okolitej krajiny.

Vodné hospodárstvo

V navrhovanom CHÚ sa nenachádzajú žiadne stavebné úpravy brehových línií, koryta toku alebo priečne stabilizačné prahy. Vodný tok Udava má v krátkom úseku pred sútokom s vodným tokom Ílovnica spevnené brehy oživenou kamennou nahádzkou, na ktorú bol použitý prírodný kameň. V celom úseku sa jedná o prirodzené koryto vytvárané prírodnými a klimatickými podmienkami. V koryte vodného toku Udava sa vytvárajú rozsiahle štrkopieskové lavice. Zásahy do koryta toku sú minimálne a vo väčšine prípadoch sa jedná o nepovolené ťažby riečného materiálu menšieho alebo väčšieho rozsahu.

Údržba zo strany správcov vodných tokov Udava a Ílovnica je realizovaná citlivým spôsobom a je zameraná iba na sprietočnenie koryta toku odstránením spadnutých alebo naplavených drevín. Nedochádza k žiadnym zásahom do štruktúry a početnosti brehového porastu a pobrežnej zelene. Ťažba riečného materiálu alebo iné stavebné zásahy neboli v minulých rokoch zo strany správcu vodného toku Udava vykonávané.

Na vodnom toku Udava sú realizované povolené ako aj nepovolené ťažby riečného materiálu. Negatívom týchto ťažieb riečného materiálu je možné potenciálne znečistenie povrchových a podzemných vôd priamo vo vodnom toku Udava a v jeho blízkom okolí. Po realizácii nepovolených ťažieb vo väčšine prípadoch zostávajú odťažené jamy a „krátery“, ktoré po sebe „ťažiteľia“ zanechávajú. Tieto sa následne v mnohých prípadoch využívajú na likvidáciu TKO. V období zvýšeného stavu vôd v koryte toku dochádza k ich zatápaniu a následnému vyplavovaniu navezeného odpadu priamo do vodného toku Udava.

Vybudovanie kanalizácie odpadových vôd v obciach Zubné a Adidovce by bolo pozitívnym prínosom pre zlepšenie akosti povrchových vôd vo vodnom toku Udava a podzemných vôd v blízkom okolí toku a obcí. Prípadné vybudovanie a následné zaústenie

samostatných ČOV v rámci jednotlivých obcí do vodného toku Udava alebo vybudovanie spoločného kanalizačného radu pre tieto obce so zaústením pod územie navrhovaného CHÚ, bude potrebné pri plánovaní takejto výstavby dôkladne prehodnotiť s ohľadom na vplyv vypúšťaných odpadových vôd na predmet ochrany v navrhovanom CHÚ.

Poľovníctvo

Výkon práva poľovníctva nemá zásadný vplyv na predmet ochrany v navrhovanom CHÚ. Navrhované CHÚ spadá do dvoch poľovných revírov (PR Suchár – Vyšný Hrušov a Iľovnica). Oba PR patria do poľovnej oblasti s chovom jelenej zveri J XXIV Poloninské Karpaty.

Rybárstvo

Navrhované CHÚ, ako súčasť vodného toku Udava, je zahrnuté do dvoch rybárskych revírov – rybársky revír Udava č. 1 (čiastkové povodie rieky Udava od ústia do rieky Laborec po cestný most nad obcou Adidovce pri ústí potoka Iľovnica, číslo revíru 4-3020-5-1, charakter - lipňové vody, účel – lovný) a rybársky revír Udava č. 2 (čiastkové povodie rieky Udava od cestného mosta nad obcou Adidovce pri ústí potoka Iľovnica po obec Osadné a potok Iľovnica od ústia po pramene, číslo revíru 4-3030-4-1, charakter - lososové vody, účel – lovný). Obidva revíry obhospodaruje MsO SRZ Humenné so sídlom v Humennom.

Táto socio-ekonomická aktivita v súčasnej realizovanej podobe nevykazuje žiadne negatívne vplyvy na navrhované CHÚ a jeho predmet ochrany. Prípadná účelová výsadba nepôvodných druhov rýb by mohla mať negatívny vplyv na tam vyskytujúcu sa pôvodnú faunu a to nielen v rámci navrhovaného CHÚ ale aj celého úseku predmetného rybárskeho revíru.

Cestovný ruch a rekreačno-športové aktivity

Úseky vodných tokov Udava a Iľovnica, ktorého súčasťou je navrhované CHÚ pri svojich celoročných priemerných prietokoch a terénnou neprístupnosťou nespĺňajú požiadavky na rekreačno-športové aktivity žiadneho druhu. Územie sa môže náhodne stať súčasťou športovej alebo rodinnej turistiky a účelovo zameraného športového rybárstva a zarybňovania revíru.

Urbanizácia a osídlenie

Navrhované CHÚ sa nachádza v blízkosti intravilánov obcí Zubné a Adidovce. V obidvoch prípadoch sa jedná o rozsiahle intravilány s neúplne vybudovanou infraštruktúrou a s početným osídlením. V obidvoch prípadoch nie je v obciach vybudovaná kanalizačná sieť na odvod odpadových vôd a ČOV. Osídlenie v blízkosti navrhovaného CHÚ priamo nevykazuje žiadne negatívne vplyvy. Medzi vedľajšie negatívne vplyvy patrí nedostatočne zabezpečená separácia odpadov z domácností, čo sa prejavuje hlavne v jarnom období topenia snehu a zanesením vodného toku Udava splaveným odpadom. Prevažne sa jedná o plastové obaly a PET fľaše rôzneho druhu, ktoré sa následne zachytávajú na spadnutých konároch a stromoch a zanášajú vlastné navrhované CHÚ. Následná likvidácia ostáva buď na prívalových vodách alebo na aktivite samosprávy.

Medzi základné antropogénne vplyvy v danom úseku toku Udava patrí nepovolená ťažba riečného materiálu z koryta toku. Miestami bystrinný charakter toku so širokým a miestami nestabilným korytom vytvára prirodzené podmienky na ukladanie riečného materiálu v meandrovitých úsekoch. Prístupnosť toku je umožnená množstvom nepravidelne využívaných brodov, ako aj nízkym stavom vodného stĺpca v koryte toku hlavne v letnom a jesennom období. Po spomínaných nepovolených ťažbách riečného materiálu z koryta vodného toku Udava ostávajú na dotknutých lokalitách krátery rôznych rozmerov, ktoré sú buď prirodzene opäť zaplavované a zanášané riečnym materiálom alebo sa stávajú útočiskom pre miestnu likvidáciu stavebného alebo TKO.

Je potrebné počítať aj so znečisťovaním toku odpadovými vodami z domácností, čoho príčinou je absencia miestnej kanalizácie s ČOV.

Výrub stromov z brehového porastu alebo pobrežnej zelene je iba lokálny a nepravidelný. Väčšinou sa jedná o nepovolené výruby. V prípade povolených resp. zákonných výrubov ide o zásahy do brehových porastov správcom vodného toku Udava. Tieto výruby môžeme charakterizovať ako výruby sanačné, ktoré si vyžaduje správa a údržba toku Udava. Patria však medzi veľmi ojedinelé a sú realizované vždy po konzultácii so Štátnou ochranou prírody SR Správou CHKO Východné Karpaty.

Brehový porast nie je v celom úseku toku plynulo zapojený a sú úseky, hlavne pri obtekaní intravilánu obce Adidovce, kde je narušený alebo úplne absentuje. Súčasťou brehovej vegetácie sú aj invázne druhy rastlín.

Úpravy erózných brehov vodného toku Udava sú realizované oživenou kamennou nahádzkou z prírodného lomového kameňa. Oživenie takejto nahádzky si väčšinou vyžaduje následnú revitalizáciu.

Okolie toku Udava v danom úseku je vytvárané väčšinou poľnohospodárskou krajinou v podobe ornej pôdy alebo TTP.

Medzi základné návrhy zásad racionálneho využívania územia môžeme priradiť vybudovanie kanalizácie a ČOV v rámci jednotlivých obcí, likvidáciu brodov s následným zamedzením nepovolených ťažieb riečneho materiálu, revitalizáciu brehového porastu pôvodnými druhmi stromov a krov a to hlavne v narušených úsekoch a ponechanie územia prirodzenému vývoju s citlivými zásahmi v rámci správy a údržby toku jeho priamym správcom.

Koryto vodného toku Iľovnica je stabilné a snád' iba lokálne narušené približovaním drevnej hmoty. Vplyv antropogénnej činnosti priamo na vodný tok je minimálny.

Medzi návrhy a zásady racionálneho využívania územia v rámci navrhovaného CHÚ môžeme zaradiť:

- zamedziť vypúšťaniu odpadových vôd z domácnosti do vodného toku Udava najmä v rámci intravilánov obcí Adidovce a Zubné, ako aj obcí Papín, Nechvalová Polianka, Nižná Jablonka, Vyšná Jablonka, Hostovice a Osadné, ktoré sa nachádzajú nad hranicou navrhovaného CHÚ v povodí vodného toku Udava (napr. vybudovaním kanalizácie a ČOV),
- zamedziť ukladaniu odpadu v území, resp. na jeho periférii (napr. kontrolou a odstraňovaním nelegálnych skládok),
- zamedziť vytekaniu a splachovaniu organického odpadu zo živočíšnej výroby v rámci areálov PD a okolitých pastvín najmä v rámci katastrálnych území obcí Zubné a Adidovce, ako aj z domácich chovateľských zariadení a hnojísk,
- zamedziť nešetrnej ťažbe drevnej hmoty (najmä približovaniu drevnej hmoty cez, resp. po, vodnom toku),
- zabezpečiť kontrolu čistoty vôd a zabezpečiť opatrenia na zachovanie priaznivého vodného režimu v celom povodí vodného toku Udava, ale hlavne v úseku od samotného navrhovaného CHÚ až po jeho pramennú oblasť v pohraničnej časti s Poľskou republikou, aby nedošlo k vytvoreniu poškodzujúcich ukazovateľov majúcich vplyv na reprodukciu a samotný výskyt tam vyskytujúcich sa zástupcov fauny a flóry,
- zabezpečiť pravidelnú kontrolu výskytu invázných druhov rastlín (IDR), v prípade zistenia ich výskytu priamo v navrhovanom CHÚ alebo v jeho blízkom okolí je potrebné zabezpečiť ich postupné a dôkladné odstraňovanie v priaznivom vegetačnom období s ohľadom na spôsob rozmnožovania jednotlivých druhov IDR,
- zamedziť nepovoleným ťažbám riečneho materiálu,
- zamedziť nepovolených výrubov brehového porastu,
- v narušených úsekoch zabezpečiť revitalizáciu brehového porastu pôvodnými druhmi stromov a krov
- ponechanie územia aj naďalej prirodzenému vývoju s citlivými zásahmi v rámci správy a údržby toku jeho priamym správcom.

3. Podrobnosti o ochrane

3.1 Odôvodnenie ochrany

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91EO) a druhov vydra riečna (*Lutra lutra*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), korýtko riečne (*Unio crassus*), mihul'a (*Eudontomyzon spp.*), mrena škvritá / m. stredomorská (*Barbus peloponnesius* / *B. meridionalis*), pľž vrchovský / p. zlatistý (*Sabanejewia balcanica* / *Sabanejewia aurata*).

Územie je súčasťou súvislej európskej sústavy chránených území (tzv. NATURA 2000). Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „Výnos“) bolo zaradené ako navrhované územie európskeho významu pod označením SKUEV0233 Tok Udavy s prítokom Iľovnice. Navrhované územia európskeho významu schválila Európska Komisia. Dňa 13. novembra 2007 bolo vydané rozhodnutie Komisie ES K(2007)5404, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam území európskeho významu v panónskom biogeografickom regióne a dňa 25. januára 2008 bolo vydané rozhodnutie Komisie ES K(2008)271, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam území európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne, ktorého súčasťou je aj predmetné územie.

Navrhovaný chránený areál je súčasťou voľnej krajiny s prvým stupňom ochrany podľa § 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Navrhovaný CHA nie je v prekryve so žiadnym maloplošným, ani veľkoplošným, chráneným územím národnej siete. Celé navrhované chránené územie sa nachádza v chránenom vtáčom území (CHVÚ) Laborecká vrchovina (SKCHVU011).

Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

3.2 Ciele ochrany na dosiahnutie priaznivého stavu

Cieľom ochrany je zachovanie, prípadne zlepšenie priaznivého stavu územia európskeho významu, ktoré je súčasťou súvislej európskej sústavy chránených území (tzv. NATURA 2000). Cieľ ochrany sa dosiahne prostredníctvom zachovania alebo zlepšenia stavu biotopu európskeho významu Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91EO) a druhov európskeho významu vydra riečna (*Lutra lutra*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), korýtko riečne (*Unio crassus*), mihul'a (*Eudontomyzon spp.*), mrena škvritá / m. stredomorská (*Barbus peloponnesius* / *B. meridionalis*), pľž vrchovský / p. zlatistý (*Sabanejewia balcanica* / *Sabanejewia aurata*).

Podmienkou dosiahnutia priaznivého stavu biotopov a druhov je zosúladienie požiadaviek na ich ochranu s využívaním lokality.

Medzi ciele na dosiahnutie (resp. zachovanie, prípadne zlepšenie) priaznivého stavu biotopov a druhov možno v navrhovanom CHA zaradiť:

- zabezpečiť udržanie, resp. zlepšenie priaznivého stavu biotopov, ako aj druhov európskeho významu,
- zabezpečiť udržanie početnosti a vitality populácií vybraných druhov európskeho významu,
- zabezpečiť zvýšenie druhovej diverzity,
- zamedziť fragmentácii územia (biotopov) na menšie časti,
- zabezpečiť monitoring druhov a biotopov, najmä tých, ktoré sú predmetom ochrany v navrhovanom CHA,
- spolupracovať s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov na monitoringu a manažmente územia,
- eliminovať invázne druhy rastlín, vrátane drevín,

- zabezpečiť aby nedošlo (s výnimkou ustanovenia 6.4 smernice o biotopoch) k nepriaznivému ovplyvneniu "integrity" ÚEV v dôsledku akéhokoľvek plánu alebo projektu, ktorý nie je priamo spojený/určený pre manažment ÚEV, ale ktorý môže mať významný vplyv na ÚEV buď samostatne alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi,
- podporovať aktivity smerujúce k zlepšeniu kvality vôd a migračnej priechodnosti tokov (napr. zamedzením regulácie vodného toku a výstavby bariér),
- podporovať trvalo udržateľné, ekologické a regulované rybárstvo, a pod..

3.3 Podrobnosti o podmienkach ochrany

Chránené územie je navrhované ako chránený areál podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. V samotnom území CHA Sútok Udavy s Ílovnicou je navrhovaný tretí stupeň ochrany. Ochranné pásmo chráneného územia sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani podľa § 17 ods.7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

§ 13 zákona č. 543/2002 Z. z.

Druhý stupeň ochrany

(1) Na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany, je zakázaný

- vjazd a státie s motorovým vozidlom, 44) motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpacej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo letištného priestoru,
- vjazd a státie s bicyklom na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie 45) a vyznačenej cyklotrasy.

(2) Na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na

- umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, 45a) a energetických porastov na poľnohospodárskej pôde,
- likvidáciu existujúcich trvalých trávnych porastov 46) s výnimkou činnosti povoľovanej podľa osobitných predpisov, 47)
- výstavbu lesných ciest a zväžnic,
- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,
- pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat 48) na voľných ležoviskách, ako aj ich ustajnenie mimo stavieb alebo zariadení pri veľkosti stáda nad tridsať veľkých dobytčích jednotiek, 49) umiestnenie košiara, stavby a iného zariadenia na ich ochranu,
- vykonávanie technických geologických prác, 50) banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom,
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia 51) za hranicami zastavaného územia obce,
- aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha,
- budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy,
- vykonávanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zbraňami a ozbrojenými silami mimo vojenských priestorov a vojenských obvodov; vykonanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností v oblasti civilnej ochrany, Hasičským a záchranným zborom, alebo zložkami integrovaného záchranného systému 52) za hranicami zastavaného územia obce,

- k) organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí, 53) ako aj iných verejnosti prístupných spoločenských podujatí za hranicami zastavaného územia obce alebo mimo športových a rekreačných areálov na to určených,
- l) umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako je predajný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu za hranicami zastavaného územia obce,
- m) umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo na inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
- n) použitie zariadenia spôsobujúceho svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaniu hudbu mimo uzavretých stavieb, 54)
- o) vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka.

(3) Zákaz podľa odseku 1 sa nevzťahuje na vjazd alebo státie vozidla 55) vrátane motorovej trojkolky, motorovej štvorkolky a snežného skútra

- a) slúžiaceho na obhospodarovanie pozemku alebo patriaceho vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorý sa vzťahuje tento zákaz,
- b) na miesta, ktoré orgán oprávnený podľa tohto zákona na vyhlásenie (ustanovenie) chráneného územia a jeho ochranného pásma (§ 17) vyhradí najmä všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorým vyhlasuje chránené územie a jeho ochranné pásmo (§ 17), návštevňým poriadkom národného parku a jeho ochranného pásma (§ 20) alebo zoznamom týchto miest uverejneným na úradnej tabuli tohto orgánu a úradnej tabuli dotknutej obce,
- c) ak jeho vjazd alebo státie boli povolené podľa osobitného predpisu. 56)

(4) Súhlas podľa odseku 2 písm. e), k) a n) sa nevyžaduje na miestach vyhradených orgánom ochrany prírody spôsobom uvedeným v odseku 3 písm. b).

§ 14 zákona č. 543/2002 Z. z.

Tretí stupeň ochrany

(1) Na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, je zakázané

- a) vykonávať činnosti uvedené v § 13 ods. 1 písm. a); § 13 ods. 3 platí rovnako,
- b) vchádzať alebo stáť s bicyklom na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy; § 13 ods. 3 platí rovnako,
- c) pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce,
- d) táboriť, stanovať, bivakovať, jazdiť na koni, zakladať oheň mimo uzavretých stavieb, lyžovať, vykonávať horolezecký alebo skalolezecký výstup, skialpinizmus alebo iné športové aktivity za hranicami zastavaného územia obce,
- e) organizovať verejné telovýchovné, športové a turistické podujatie, ako aj iné verejnosti prístupné spoločenské podujatie,
- f) použiť zariadenie spôsobujúce svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaniu hudbu mimo uzavretých stavieb,
- g) rozširovať nepôvodné druhy,
- h) zbierať rastliny vrátane ich plodov,
- i) organizovať spoločné poľovačky,
- j) vykonávať banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom.

(2) Na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na

- a) vykonávanie činností uvedených v § 13 ods. 2 písm. a) až e), i), j), l) a m) a o),
- b) umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, 51) ako aj akéhokoľvek iného reklamného alebo propagačného pútača, alebo tabule,
- c) aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, herbicídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti,

- d) let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, 57) ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia,
- e) osvetlenie bežeckej trate, lyžiarskej trate a športového areálu mimo uzavretých stavieb,
- f) vykonávanie technických geologických prác.

(3) Zákaz podľa odseku 1 písm. c) neplatí na pohyb

- a) v súvislosti s obhospodarovaním pozemku, výkonom práva poľovníctva alebo výkonom rybárskeho práva a na pohyb vlastníka (správcu, nájomcu) pozemku, na ktorý sa vzťahuje tento zákaz,
- b) na miestach, ktoré orgán oprávnený podľa tohto zákona na vyhlásenie (ustanovenie) chráneného územia a jeho ochranného pásma (§ 17) vyhradí najmä všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorým vyhlasuje chránené územie a jeho ochranné pásmo (§ 17), návštevým poriadkom národného parku a jeho ochranného pásma (§ 20) alebo zoznamom týchto miest uverejneným na úradnej tabuli tohto orgánu a úradnej tabuli dotknutej obce.

(4) Zákaz podľa odseku 1 písm. d) až h) neplatí na miestach vyhradených orgánom oprávneným podľa tohto zákona na vyhlásenie (ustanovenie) chráneného územia a jeho ochranného pásma (§ 17) spôsobom uvedeným v odseku 3 písm. b). Zákaz podľa odseku 1 písm. h) neplatí na vlastníka (správcu, nájomcu) pozemku, na ktorý sa vzťahuje tento zákaz. Zákaz zakladania ohňa mimo uzavretých stavieb neplatí, ak ide o činnosť súvisiacu so zabezpečením zdravotného stavu lesného porastu.

3.4 Ekonomické zhodnotenie vplyvu uplatňovania príslušného stupňa ochrany s dlhodobým výhľadom limitov, regulatív a opatrení

Územie je súčasťou súvislej európskej sústavy chránených území (tzv. NATURA 2000). Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „Výnos“) bolo zaradené ako navrhované územie európskeho významu. Navrhované územia európskeho významu schválila Európska Komisia. Dňa 13. novembra 2007 bolo vydané rozhodnutie Komisie ES K(2007)5404, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam území európskeho významu v panónskom biogeografickom regióne a dňa 25. januára 2008 bolo vydané rozhodnutie Komisie ES K(2008)271, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam území európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne, ktorého súčasťou je aj predmetné územie.

Vzhľadom k tomu, že v zmysle § 27 ods. 7 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa územie európskeho významu uvedené v národnom zozname schválenom výnosom MŽP SR považuje za chránené územie vyhlásené podľa tohto zákona so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname, vyhlásenie chráneného územia nezvyšuje požiadavky na štátny rozpočet.

Uplatnenie navrhovaného tretieho stupňa ochrany v predmetnom navrhovanom CHÚ nebude mať výrazný vplyv na ekonomické zhodnotenie s dlhodobým výhľadom limitov, regulatív a opatrení. V rámci navrhovaného chráneného územia s tretím stupňom ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny nevzniká žiadna náhrada ujmy za obmedzenie bežného obhospodarovania na týchto pozemkoch.

Po vyhlásení CHÚ je potrebné rátať so sumou cca 250 € na označenie hraníc a lomových bodov v rámci navrhovaného chráneného areálu podľa § 19 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, a taktiež so sumou cca 35 € ročne na pravidelnú údržbu, prípadne obnovu, tohto označenia.

Taktiež je potrebné rátať so sumou 35 € ročne na pravidelné odstraňovanie invázií druhov rastlín.

4. Návrh technického vybavenia územia

4.1 Opis technického vybavenia

Technické vybavenie navrhovaného chráneného územia spočíva v osadení 9 stĺpov po celom úseku navrhovaného chráneného územia (6 stĺpov na vodnom toku Udava, 3 stĺpy na vodnom toku Iľovnica).

Prvý stĺp na vodnom toku Udava bude osadený v k. ú. Zubné na rozhraní začiatku intravilánu obce a hranice navrhovaného CHÚ. Druhý stĺp na vodnom toku Udava v k. ú. Zubné bude osadený na rozhraní poľnej cesty vedúcej k vodnému toku od hlavnej cesty. Ďalší stĺp bude osadený na rozhraní kat. územia Zubné a kat. územia Adidovce. Štvrtý stĺp na vodnom toku Udava v kat. území Adidovce bude osadený priamo na sútoku Udavy s jej ľavostranným prítokom Iľovnica. V kat. území Adidovce budú na vodnom toku Udava osadené ešte ďalšie dva stĺpy, prvý na rozhraní poľnej cesty vedúcej od ihriska a vodného toku, druhý na konci navrhovaného CHÚ. Na vodnom toku Iľovnica budú v k. ú. Adidovce osadené tri stĺpy. Prvý bude osadený na mieste, kde vodný tok Iľovnica prvýkrát križuje cestu do rovnomennej doliny, druhý stĺp bude osadený pri parcele č. 370, kde sa z cesty vedúcej do doliny oddeľuje cesta smerom na lokalitu Táboorské a posledný stĺp na vodnom toku Iľovnica bude osadený na konci navrhovaného CHÚ, na rozhraní k. ú. Adidovce s k. ú. Snina.

Na stĺpy budú osadzované normalizované tabule so štátnym znakom, tabule s označením kategórie navrhovaného CHÚ, ako aj informačné tabule a tabule s piktogramami.

4.2 Mapa technického vybavenia

Mapa technického vybavenia v navrhovanom chránenom území CHA Sútok Udavy s Iľovnicou je uvedená v prílohách. (viď PRÍLOHY Príloha č. 4.2)

5. Prílohy

5.1 Prehľad odbornej literatúry a použitých odborných podkladov

- MARHOLD, K., HINDÁK, F. (eds.), 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 688 s.
- FERÁKOVÁ, V., MAGLOCKÝ, Š. & MARHOLD, K., 2001: Červený zoznam papraďorastov a semenných rastlín Slovenska (december 2001) – In: Baláž, D., Marhold, K. & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochr. Prír. 20 (Suppl.): 48 – 81
- MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR BRATISLAVA, SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA, 2002: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie, 344 s.
- STANOVÁ, V., VALACHOVIČ, M., (eds.) 2002: Katalóg biotopov Slovenska. Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 s.
- POLÁK, P., SAXA, A. (eds.), 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.
- VICENÍKOVÁ, A., POLÁK, P. (eds.), 2003: Európsky významné biotopy na Slovensku. ŠOP SR, Banská Bystrica, 151 s.
- Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Výnos MŽP SR č. 3/2004/5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- GEHINOVÁ, B. A KOL., 1994: R-ÚSES okresu Humenné. SAŽP Centrum ochrany prírody a krajiny Banská Bystrica, Stredisko Prešov
- KOMÁR, S. A KOL., 1997: ÚPN VÚC Prešovského kraja. APS s.r.o., Prešov
- PEKÁRIK, L., 2005: Správa z prieskumu riek Udava, Ulička a Ublianka v roku 2005, Ústav zoológie, SAV Bratislava
- PEKÁRIK, L., 2004: Štúdium ichtyocenóz povodia rieky Udava, diplomová práca, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra zoologie, Praha 2004

- PEKÁRIK, L., 2002: Ichtyofauna povodia rieky Laborec, seminárna práca, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra zoologie, Praha 2002
- LESKOVÁ, J., MANKO, P., 2006: Výskyt vodných bezstavovcov v rieke Udava, katedra ekológie, Přírodovědecká fakulta, UK Bratislava.
- PEKÁRIK, L., M., ŠVÁTORA, J., ČERNÝ, K. PEPICH, 2002: Ichtyofauna povodia rieky Udava, (nepubl.)
- PEKÁRIK, L., M., ŠVÁTORA, 2008: Závěrečná správa o výsledkoch ichtyologického výskumu v povodiach rieky Udava, Ulička a Ublianka, UK v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra zoologie: 1-3.
- ŽIAK, D., URBAN, P., 2001: Červený (ekozozologický) zoznam cicavcov (Mammalia) Slovenska (december 2001) In: Baláž, D., Marhold, K., & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 155-156.
- KROPILÁK, M., STRHAN, M., HUDÁK, J., A KOL., 1977 – 1978: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I. - III.. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- www.sopstr.sk
- sk.wikipedia.org (otvorená slovenská online encyklopédia so slobodným obsahom, ktorý môže každý používať, pridávať a meniť)
- www.minv.sk/?informacie-odboru-vystavby-a-bytovej-politiky
- BALÁŽ, D., MARHOLD, K., & URBAN, P. EDS., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.).
- DAVID, S., 2001: Červený (ekozozologický) seznam vážek (Insecta: Odonata) Slovenska (december 2001) In: Baláž, D., Marhold, K., & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 117-118.
- HALČIKOVÁ, K., (eds.), 2011: Atlas druhov európskeho významu pre územia NATURA 2000 na Slovensku, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Liptovský Mikuláš: 122-512.
- HENSEL, K., MUŽÍK, V., 2001: Červený (ekozozologický) zoznam mihúľ (Petromyzontes) a rýb (Osteichthyes) Slovenska (december 2001) In: Baláž, D., Marhold, K., & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 117-118.
- HOLECOVÁ, M., FRANC, V., 2001: Červený (ekozozologický) zoznam chrobákov (Coleoptera) Slovenska (december 2001) In: Baláž, D., Marhold, K., & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 117-118.
- KAUTMAN, J., BARTÍK, I., URBAN, P., 2001: Červený (ekozozologický) zoznam obojživelníkov (Amphibia) Slovenska (december 2001) In: Baláž, D., Marhold, K., & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 117-118.
- KAUTMAN, J., BARTÍK, I., URBAN, P., 2001: Červený (ekozozologický) zoznam plazov (Reptilia) Slovenska (december 2001) In: Baláž, D., Marhold, K., & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.): 149.

5.2 Základné údaje

vid' P R Í L O H Y

5.3 Súpis parciel podľa aktuálneho stavu katastra nehnuteľností

vid' P R Í L O H Y

5.4 Prehľad druhov vlastníctva podľa druhov pozemkov

vid' P R Í L O H Y

5.5 Plochová tabuľka LHP podľa jednotiek priestorového rozdelenia lesa

Navrhované chránené územie sa nenachádza na LPPF.

5.6 Situačný náčrt na Základnej mape Slovenskej republiky (M 1 : 50 000)

viď P R Í L O H Y

5.7 Kópie katastrálnych máp podľa aktuálneho stavu katastra nehnuteľností s vyznačením priebehu hraníc chráneného územia

viď P R Í L O H Y

5.8 Kópie porastových máp so zakreslením hranice chráneného územia

Navrhované chránené územie sa nenachádza na LPF.

5.9 Mapa ekologicko-funkčných priestorov a zón

Vzhľadom na charakter územia sa zóny nevyčleňujú. Ekologicko-funkčné priestory (EFP) v rámci navrhovaného CHÚ budú v prípade potreby vymedzené až pri spracovaní programu starostlivosti (PS) pre CHA Laborec.

PRÍLOHY